

Kedves Testvérek!

Nagyon furcsa lehet olvasni ezeket az Igéket akkor is, ha a gyülekezet tagja vagy és akkor is, ha keresel, vagy vendég vagy itt. Önmagában ellenérzéseink lehet, mert úgy tűnik, Pál apostol szexista, azaz megkülönbözteti a két nemet és az egyiket a másik alá rendeli. Hátrányos megkülönböztetés éri az egyiket. Vállalhatatlan kategóriákat alkot itt az apostol és vállalhatatlan módon fogalmaz. Lehet, hogy ösztönösen elkezdénénk védeni a korinthusi asszonyokat és sajnáljuk is őket: milyen rossz lehetett nekik ott és akkor nőként létezni. Nőként nem kis harc vezetett odáig, hogy a mai európai országokban a női jogok kérdése rendezett legyen - miközben a társadalomban még mindig sokszor szenvednek hátrátételt a nők. Ha meghalljuk a felolvasott Igét, lehet, hogy az iszlám nők viselete jön elénk: nekik is befátyolozva kell lenniük: az utcán is. Ehhez hasonló dolgot kér itt az apostol? Mennyire idegen lehet ez tőlünk. Az is elképzelhető, hogy nőként az életednek volt olyan időszaka, amikor megaláztak, megbántottak, kihasználtak férfiak és a felolvasott szakasz ezért nehéz neked: a férfiak vissza tudnak élni azzal, ha alárendeltjükké válik egy nő. Tudok olyan keresztyén felekezetről, ahol az asszonyok fejét ma is be kell fedni az istentiszteleten. Számukra egyszerű ez a szakasz: ez van megírva, ezt kell cselekedni. És ez teljességgel érthetetlen annak, akinek nincs gyülekezeti háttere. Hiszen ez az egész fejbefedés a mi kultúránkban annyira nem érthető, sőt teljességgel értelmetlen.

Akár attól függetlenül is, amit éppen olvastunk és értjük vagy sem; egyetértünk vele vagy sem, el tudjuk-e fogadni, fel tudjuk-e tételni, hogy ez Isten szava? A mindenható, teremtő, élő Isten szava, aki azért adta az Írást, hogy megmutassa, hogy kicsoda ő, hogy kicsoda az ember és hogyan lehet örök életre, üdvösségre jutni? Akkor is Isten szava, ha nem értjük azonnal vagy egyáltalán. Akkor is az, ha nem érzem, hogy engem ez most felemel vagy megérint. Akkor is Isten szava, ha úgy érzékelem, a Szentlélek most nem szólít meg és árad ki, miközben foglalkozom vele. Akkor is Isten szava, ha kulturálisan óriási távolság van a leírt szöveg kora és kultúrája és a miénk között.

A Korinthusi levél sorozatában új egységhez érkeztünk: a 11-14. fejezet a levélben kicsit befelé fókuszál és a korinthusiak istentiszteleti életére reflektál. Azzal foglalkozik leginkább, hogy a gyülekezet hogyan viselkedik az istentiszteleten. Három témát jár körül: nemi különbségtétel, úrvacsora, lelki ajándékok.

Van egy kulcsszó (kifejezés) és egy alapvető attitűd, amit érteni kell ahhoz, hogy megértsük ezeket a fejezeteket. A **kulcsszó: a hagyomány, a rend!** „Amit átadtam nektek!” – mondja az apostol. A korinthusi gyülekezet ugyanis nem egy individuum volt, hanem része a keresztyén gyülekezetek közösségének, a nagy családnak, ami a Krisztus teste volt ott és akkor a világon. Az alapvető dolog, ami összekötötte ezeket a gyülekezeteket az az evangélium valósága volt- külsőségekben pedig az istentiszteletben lévő hasonlóság és a belső rend. Ezek nagyon fontos viszonyítási pontok voltak egy alapvetően kaotikus világban és társadalomban. Nem értelmetlen hagyományok és érthetetlen szokások, hanem szükséges és konszenzus alapján fennálló rend volt ez, aminek fenntartásáért részben az apostolok voltak a felelősek. Az **attitűd**, amit értenünk kell, az Pál missziói látásmódja a gyülekezetre nézve: többször előkerül az a momentum, hogy azt vizsgálja az apostol, milyen a gyülekezet működése; hogyan érezhetik magukat azok, akik belépnek a gyülekezetbe? Mennyire segíti mindaz, ami a gyülekezetben történik a betérőket Krisztushoz- vagy mennyire lesznek külső dolgok, rendezetlenségek, hangsúlyeltolódások akadályai az evangélium átadásának?

I. Ott és akkor Korinthusban. Ahogy olvassuk a Korinthusi levelet, sokszor érezhetjük, hogy Pál szavai mögött konkrét helyzetek, megtörtént események voltak, amikre reflektál az apostol. A korábbi egységekben említett „szabadság párt” Korinthusban erőteljes volt a gyülekezetben. Legfőbb motivációik egyéni szabadságuk megélése volt, aminek kapcsán nem igazán voltak tekintettel másra. A Krisztusban nyert szabadságot is félreértelmezték- túlértékelték az egyén szabadságának lehetőségeit. Ebben a pártban valószínűleg voltak nők is, akik szintén szabadságot szerettek volna: ennek egyik megnyilvánulási formája lehetett a fedetlen fő.

1. Kulturális meghatározottság

1.1. A méltóság-szégyen dinamika. Ahhoz hogy igazán érthessük ezt a szakaszt, meg kell értenünk azt az **alapvető kulturális narratívát**, ami meghatározta azt a kultúrát, amiben ez íródott. Miközben a miénkhez hasonló globalizált és individualizált kultúra volt, volt két olyan fogalom, egy ellentétpár, ami ott volt minden korabeli ember fejében: a **MÉLTÓSÁG ÉS A SZÉGYEN**. Ennek a dinamikája határozott meg mondhatni mindent. Mindenkinek célja volt, hogy emberi méltóságát megélhesse és megtartsa, és nehogy szégyent hozzon magára, szeretteire, a hozzá kapcsolódókra. Sokkal inkább hajtotta az embereket, hogy mások előtt is méltóságukat megőrizzék, és nehogy szégyenbe kerüljenek. Kicsit hasonlít ez a mai Távol-Keleti kultúrára. Ez megjelenik a szakasz szóhasználatában is! Van olyan kutató, aki egyenesen azt állítja, hogy ókori görög társadalom méltóság/megbecsültség és szégyen társadalom volt. Át- és átvjárta ez a megközelítés az emberek gondolkozását. Innen nézve érthetjük, hogy mit jelent: az asszony a férje dicsősége=méltósága. Erre kellett a legjobban vigyázni!

1.2. Férfi és nő egyébként az ókorban korántsem volt egyenrangú, másrészt valahogy szorosabban összetartozóak, ahogy ez a szakasz is bemutatta ezt a kapcsolatot. A görög társadalomban minél magasabb társadalmi osztályba tartozott valaki, nőként talán annál több lehetősége és szabadsága volt- persze korántsem annyi, mint egy férfinak. Érdemes ugyanakkor a megértéshez nem csak a görög háttérrel ismernünk. Pál apostol maga is ószövetségi talajon áll és az alapján tanít, így a zsidó gondolkodási háttérrel sem szabad figyelmen kívül hagynunk: ott bizony a nő messzemenően alá volt utalva a férfinak. A férfi oldalbordájából teremtett annak segítő társaként (1Móz2). Egy rabbinikus kommentár így ír erről a teremtettségi állapotról: „Isten nem Ádám fejéből alkotta az asszonyt, hogy nehogy öntelt legyen; nem a szeméből, hogy kéjszív legyen; nem a füléből, hogy kíváncsi legyen; nem a szájából, hogy féltékeny legyen; nem a kezéből, hogy kapzsi legyen; nem a lábából, hogy tekerő legyen; hanem a bordájából: egy olyan testrészből, amely mindig be van fedve. Ily módon az asszonynak mindig szerénynek kell maradnia.” A zsinagógai istentiszteleten egyébként az asszonyok nem vehettek részt, hanem a karzaton, elválasztva, vagy az épület más részén meghúzódva kellett részt venniük. A korabeli zsidó jogszemléletben elképzelhetetlen volt az asszonyoknak a férfikkal megegyező jog.

1.3. A kulturális meghatározottsághoz tartozik a **ruházat jelentősége**, amit értenünk kell. Az ókori kultúrákban a ruházatkodás jelentősége és üzenete más volt, mint ma. Ma is van üzenete annak, ki hogyan öltözködik, de a bizonyos rendek és szokások komolyan vétele sokkal egyértelműbb, magától értetődőbb volt. A fátyol maga, akárcsak a mai Közel-Keleten a nő viselet része volt. A hétköznapi viseleté is. A nő elfátyolozza magát, így mutatkozott közösségben, férfiak előtt. Ez a fátyol betakarja a fej nagy részét és az arcot (vagy annak egy részét) hagyja csak szabadon. Fátyollal a fején a nő mindenhol biztonságban van és tiszteletnek örvend. A fátyol az asszony méltóságának és tisztaságának is a jele. És miközben a magas rangú, gazdag és befolyásos asszonyok nem feltétlenül viseltek mindig fátylat mindennapi életük során, a római és görög vallás szertartások alkalmával mindig! Áldozat közben még a papok is elfedték az arcukat, hiszen ami ott történik, az valamiként szent, más, mint a köznapi lét. Érdekes lehet a ruházat jelentőségének szempontjából egy másik bibliai utalás is, amikor az evangéliumokban találkozunk azzal a furcsa jelenettel, mikor a királyi menyegző történetében a már bent lévő vendégek közül valakinek nincs menyegzői ruhája. „Nincs menyegzői ruhád...?”-kérdezik tőle. Az nem felel semmit, mire kivetik a külső sötétségre (Mt 22, 12). Ez a szintén nem könnyen érthető szakasz is erre példa: a korabeli hallgatók nem részvétellel tekintettek a más ruhában lévőre, hanem azt gondolták: megveti a házigazdát! Lehetetlen menyegzőre így menni, akár kérni vagy bármilyen módon gondoskodni a megfelelő ruházatról.

1.4. A ruházatnak ugyanis komoly üzenete volt: ki vagy, kihez tartozol, mik az alapvető szándékaid. A kultuszi parázna kapcsán pontosan lehetett tudni ruházat és hajviselet alapján, ki a kultuszi parázna, aki bármire kapható. Többek között a nők részéről a fedetlen fő volt ez a jel; illetve akár a leborotvált haj: férfi paráznánál pedig a hosszú haj vagy akár a nőkéhez egyébként hasonló fátyol viselése.

1.5. Bizony a **hajviselet** is komoly üzenettel bírt. Minden ókori kultúrában a nőnek hosszú haja volt. Alapvetően ez volt az általános, megszokott. A rövid haj a szomorúság, gyász és szégyen jelképe volt. Gondoljunk csak az irodalomból Electra példája: apja halála után levágta haját: évekig így maradt, amíg fivére meg nem bosszulta apja gyilkosait! Bőjthöz, fogadalmakhoz kapcsolódó hajvágás is ismert volt a görög kultúrában! Emellett a zsidó, görög és római kultúrában egyaránt a házasságtörők megalázó büntetése volt a nő hajának megnyírása. Pál szóhasználatában a fedetlen fő az asszonynak akkora szégyen, mintha levágták vagy leborotválták volna a haját. Ezért fedje be tehát a fejét: ha nem teszi, az szégyen. Kapcsolódik ehhez egyfajta „természeti rend” itt az általános „társadalmi” rendet is jelentette! Ezzel érvel az apostol: ez az elfogadott, ehhez kell alkalmazkodni!

2. Istentisztelet.

Pál az egész világot úgy szemléli, mint amiben van rend, ami a teremtőtől származik. Vannak dolgok, amik formái az ember létének, a kapcsolatainak. A teremtő Isten rendjében pedig van rendje az istentiszteletnek is. Az istentisztelet nem egy olyan hely, ami minden teljesen spontán és lazán úgy történik, ahogy a Lélek éppen indít (mert ez az igazi szabadság). Sokkal inkább van rendje, ritmusa, amiben megmutatkozik a már korábban említett missziós cél is. Az istentisztelet egyrészt kapcsolódik a kultúrához, másrészt felmutatja Isten szentségét, kegyelmét is. Ezért foglalkozik Pál azzal, hogy mit érzel egy kívülálló az istentiszteleten, ha betér (és persze azzal is, mennyire biblikus, Isten szerinti, ami ott történik). Három fontos megállapítás kapcsolódik ehhez:

- I. Az istentiszteleten az alapvető társadalmi normáknak érvényesülnie kell. Rendnek kell lennie, társadalmilag értelmezhetőnek kell lennie. Ennek a része ott és akkor a nők fejének befedése.
- II. Egészen forradalmi az, hogy Pál a nők fejének befedését az „imádkozás és prófétálás idejére” definiálja, azaz az asszonyok végezheték ezt a szolgálatot! Ez akkor is következi ebből az állításból, ha máshol azt parancsolja Pál, hallgassanak a nők az istentiszteleten.
- III. A harmadik a keresztyén istentisztelet közvetlen kapcsolata a mennyeivel. Vitathatatlan, hogy amikor Pál az „angyalok miatt is” hangsúlyozza az asszonyok fejének befedését, azzal arra biztosan utal, hogy az angyalok látják, jelen vannak nem csak a mennyben, hanem egyszersmind a földön is. A mennyei és földi istentisztelet ugyanis vitathatatlanul összekapcsolódik számunkra talán érthetetlen és felfoghatatlan módon.

3. FÉRFI ÉS NŐ helye a teremtettségi rendben.

Nézzünk meg végül egy nagyon fontos területet, üzenetet az eredeti összefüggések ismeretében, amire az apostol ráirányítja figyelmünket. Mi a férfi és nő helye a teremtettségi rendben? Mi köze ennek a gyülekezethez?

3.1. Isten terve a teremtés, a teremttség. Isten nem uniszex lényeket és nem uniszex spiritualitást teremtett. A nemek összemosása, egyetemes emberi lélek ideája neoplatonista, gnosztikus hatás. A teremtettségi rendnek mond ellent! Miközben a lélek minőségében nincs különbség férfi és női lélek (mint „anyag”) között, mégis a nő és a férfi teremtettségből fakadóan más. A nő nőies: Isten tervezte így! A férfi pedig férfias. Nem mai trendek szerint és miatt, hanem teremtettségnél fogva oly módon nőies a nő és férfias a férfi, hogy eltérőek, különbözőek. A szexuális differenciáltság és a más-más teremttség tehát nem a bűneset következménye: az a kölcsönös függés és az uralkodás, kizsákmányolás.

3.2. Vannak „rendek” és „mandátumok”. Az egész teremtett világban van hierarchia, ahol mindenkinek meg van a helye alapvetően. Miért ne lenne ez így az ember esetében is férfi és nő tekintetében? Ráadásul ez sokszor egészen sokszíniúen jelenik meg. Pál milyen nő-férfi kapcsán használja ezt a típusú hierarchiát férjre (Ef 5, 22-33), apára (Ef 6, 1-3), gyülekezet vezetőre (1Tim 2,9-3,7) vonatkoztatva egyaránt. Ebben az értelemben az asszony férjtől való függésének jele: teremtettségi rend (akár a férfi függése is Krisztustól).

3.3. Isten képmása, Isten dicsősége!

Egyértelmű a szakaszból, ha a hierarchia nem csak az asszonyra vonatkozik, hanem a férfira is. „Krisztus Isten tükröképe, a férfi Krisztus „doxája”, azaz visszfénye; az asszony a férfi doxája, aki hatalmi jelet visel a fején a fátyolban. A férfi Isten dicsőségét hordozza, Isten képmása: a nő nem ennek a másolata, nem másodrendű, hanem más a teremtettségi célja.

3.4. A lényeg a kölcsönös egymásra utaltság: a kapcsolat, közösség

A szakaszban valójában a két nem egyenértékűségét hangsúlyozza az apostol (11-12.v.). Férfi és nő nem élhetnek egymás nélkül. A teremtési rendet el kell fogadni és abban mindkét félnek felelősségteljesen kell működni. Krisztus a fej (a legkiválóbb kiválóság,

autoritás, forrás): hozzá tartozik a férfi és hozzá a nő. Nincs igazi függetlenség: mindenki kapcsolódik valakihez! Oly módon is, hogy az asszony a férfiből van (a teremtés történet kapcsán és az emberi szaporodás okán is: azaz apától van) de a férfi is az asszony által van (hiszen minden férfi egy asszonytól születik). Ezek fényében érthető az is, hogy ha a korinthusiak megengedik az asszonyok fedetlen főjét, az szembe megy mindazzal, amit Pál és munkatársai az összes gyülekezetben rendeltek el és tartottak helyesnek. És amit az Írásokból, az evangéliumból megértettek. Ez a többi gyülekezethez tartozást, az együvé tartozást is relativizálná... - EZÉRT NINCS VITA ebben a kérdésben.

- II. Üzenetek ma.

Hogyan tudunk mindehhez kapcsolódni? Nagyon is sok ponton lehetséges! El kell fogadnunk, hogy más a kultúra, de a teremtési rend, Isten terve alapvetően nem változott. Mi az az út, mi az a kérdés, ami alapján meg tudjuk fogalmazni ennek a szakasznak a mai üzenetét? A kulcskérdés az, amire a korinthusi levél 10. fejezetében utalt már az apostol: MIT JELENT ISTEN DICSŐSÉGÉRE ÉLNI? Mit jelent ma nekem, nekünk az a kérdés egy önmaga dicsőségéért élő, önimádó (totálisan individuális) kultúrában? Ott és akkor Korinthusban Pál azt szerette volna, ha a korinthusiak kiábrázolják Isten dicsőségét, rendjét az istentiszteleten, ha megvalósul közöttük az, hogy mindenben Isten dicsőségére élnek. Miben szólíthat ez most meg minket?

1. Kulturális meghatározottság.

1.1. Tegyük fel magunknak a kérdést: **hogyan tekint általában a kultúránk a testre?** És hogyan hat mindez rám/ránk? Mit tehetek meg a testemmel? Kinek mi köze ahhoz, hogy hogy nézek ki, milyen a hajam, mibe öltözködöm? És valójában milyen hatások eredményeként öltözködöm úgy, ahogy és tekintek a testemre úgy, ahogy? Isten dicsőségét szolgálja, ha ugyanúgy használom, kihasználom, elhasználom a testemet, mint sokan mások? Isten dicsőségét szolgálja, ha le- vagy épp irreálisan felértékelem magam aszerint, hogy megfelelek-e adott aktuális trendeknek és ideáloknak? Ez az Isten akarata, ezzel szolgálom Isten dicsőségét? Mennyire határozza meg egész identitásomat az, hogy hogyan nézek ki, hogy mennyire vagyok fiatal- hogy mennyinek látszom...? **1.2. Hogyan tekintek a lélekre,** az ember lelki benső valóságára? A teremtettségem egyik fontos részére: van lelkem, amivel ugyanúgy törődni kell. Mit tehetek meg a lelkemmel? Az értelem, érzelem, akarat: kinek az irányítása, befolyása alatt áll? Ki vagy mi hagyom, hogy hasson a véleményemre, világlátásomra? Ébresztő, emberek, ezért mi magunk vagyunk felelősek és tehetünk érte/ellene!

1.3. Mennyire hat rám az önmegvalósítás és az egyediség bálványozása? Meg kell vizsgálni magunkat Isten előtt: mennyire mozgat ez a tetteimnél, döntéseimnél, terveimnél? Mennyire akadályoz ez meg abban, hogy tényleg Isten dicsőségére éljek? Az életem végső értelmét és a boldogságom végső forrását abban látom-e, hogy az legyek, azzá váljak, akivé mindig is szerettem volna- vagy számít, igazán számít, hogy mit tervez velem Isten? Mi az Ő akarata? Ezt a kérdést az tudja feltenni, aki elfogadja és saját magára érvényesnek tartja az Isten-i rendet és tervet, ami a legjobb az életére nézve!

2. Istentisztelet

2.1. Mennyire fontos az istentiszteletünkön a missziói jelenlét, missziói attitűd? Leginkább most abból a szempontból, hogy érthető lehessen mindenki számára, ami itt történik. Hogy lehessen kapcsolódni hozzá. Ha egy kívülálló bejön köznél és minden asszony feje be lenne fátyolozva/kendőzve, az egyértelműen akadálya lenne a missziói célunknak. Ma miért nem kell befedni a nőknek a fejét? Azért mert ez kulturálisan egész mást jelent: ez megalázó. Ha valaki bejön a gyülekezetbe, aki Istent keresi, még nem keresztyén, ezen megütközhet. Ugyanúgy, ahogy az 1Kor 14,23-ban figyelmeztet erre Pál: ne imádkozzatok hangosan nyelveken a gyülekezetben magyarázat nélkül: azt gondolhatják rólatok, hogy megőrültetek...

2.2. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt, hogy ami köztünk történik, az **kapcsolatban van a mennyei istentisztelettel.** Ez igaz itt és most ránk is. Isten szentsége jelen van köztünk és komolyan vehetjük, hogy láthatatlan módon angyalok velünk együtt dicsőítik Istent.

2.3. Testvéreim, vajon miben tudjuk mi, mint gyülekezet felmutatni: **mit jelent az evangélium átfőrmáló ereje: akár a férfi-női témában is?** Miben lehet ma szava és üzenete a keresztyén gyülekezetnek abban a témában, hogy mi teszi az Isten szerinti nőt és férfit? Hogyan gyógyulhat a férfi-nő viszonylatban szerzett sok-sok seb közöttünk? És itt tegyük fel magunknak a kérdést: mit tehetünk azért, hogy ez a gyülekezeti érintkezéseink során- vagy az istentiszteleten való megjelenésünkben nyilvánvalóvá legyen? Asszonyok, nők: hogyan hathat ez az öltözetekre, a viselkedésekre? Férfiak, hadd kérdezzem meg: kire hogyan néztek, mennyire tiszteltek a másik nemet?

Mindannyiunknak arra van szükségünk, hogy Isten dicsőségére élhessünk! Meghallva Isten hívását, akinek terve van a világgal és benne velünk; megértve, hogy ez egészen személyesen ránk vonatkozik, a mi életünkről és sorsunkról. Együtt válaszolhatunk hát erre: Uram, könyörülj rajtam, hadd éljek a Te dicsőségedre férfiként, nőként: megértve, mi a te terved és akaratod velem! Lássuk ma Krisztust úgy, mint akitől mindannyian függünk és aki mindannyiunkat annyira szeretett, hogy Önmagát adta értünk. Megváltott, hogy megtaláljuk a legfontosabbat: az örök életet. Ennek a megértésére és befogadására vezet a Szentírás, ami itt és most a legvalóságosabb valóság lehet a számunkra, ha elfogadjuk. Mert ez az Isten akarata és üzenete számunkra egy olyan igeszakaszról is, ami látszólag elfogadhatatlan, nehéz és egyáltalán nem releváns. Ez a gyógyító valóság: az evangélium.

Ámen!

Thoma László